

ครูช่างศิลปหัตถกรรม ปี 2566

ประเภทเครื่องทอ (ผ้าไหมแพรวา)

The Master Craftsmen in 2023

Categorized in Weaving (Phraewa silk)

นายพงษ์ชยุตน์ โพนะทา

จังหวัดกาฬสินธุ์

Mr. Phongchayuth Phonatha

Kalasin Province

นายพงษ์ชยุตน์ โพนะทา ครูช่างศิลปหัตถกรรม ปี 2566

ประเภทเครื่องทอ (ผ้าไหมแพรวา)

Mr. Phongchayuth Phonatha
The Master Craftsmen in 2023
Categorized in Weaving type (Phraewa silk)

ผ้าไหมแพรวา คือ ผ้าทอมืออันเป็นเอกลักษณ์ของชาวภูไท เดิมมีลักษณะเป็นผ้าทอเป็นผืนที่มีขนาดความกว้าง 1 ศอก และความยาว 1 วาหรือ 1 ช่วงแขน ซึ่งใช้สำหรับคลุมไหล่ หรือห่มสไบเฉียงในงานประเพณีที่สำคัญๆ ซึ่งผ้าไหมแพรวาเป็นผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ และมีชื่อเสียงเป็นอย่างมากของจังหวัดกาฬสินธุ์ เนื่องจากมีถิ่นกำเนิดที่ตำบลบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์นั่นเอง ด้วยความเข้มแข็งของประเพณีและวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดมายาวนานกว่า 300 ปี และยังคงส่งต่อรุ่นสู่รุ่น ทั้งจากการสอนบุตรสาวในครอบครัวให้ต้องทอผ้าเป็น หรือการถูกบ่มเพาะจากสิ่งแวดล้อมโดยมีต้องมาพำนักที่วัด ด้วยเห็นมารดาทอผ้ามาตั้งแต่เล็กๆ ก็จะทำให้ซึมซับ เรียนรู้ ฝึกฝนการทอผ้าไปโดยปริยาย เนื่องจากประเพณีทางวัฒนธรรมของหญิงสาวชาวภูไทนั้นจะต้องสามารถติดเย็บผ้าทอ 3 แบบด้วยกัน คือ เสื้อดำ ตำแพรว และชิ้นไหม ซึ่ง “ตำแพรว” ก็หมายถึง การทอผ้าแพรวานั้นเอง ทำให้ในสมัยโบราณพบว่าหากบุตรสาวบ้านไหนที่ทอผ้าแพรวาไม่ได้ พ่อแม่ฝ่ายชายมักจะไม่มีใครอยากได้มาเป็นลูกสะใภ้

Phraewa silk is a distinctive handwoven fabric of the Phu Thai people. Originally, it was a piece of fabric with a width of 1 elbow and a length of 1 span or 1 arm's length, which used to be draped over the shoulder or as a shawl in significant ceremonies. Phraewa silk is renowned and emblematic of Kalasin Province because it originates from Ban Phon, Kham Muang District. With the resilience of traditions and culture passed down for over 300 years, it is still passed from generation to generation either by teaching daughters in families to weave or through environmental immersion without any explicit instruction. Observing their mothers weaving from a young age, girls absorb, learn, and practice the craft naturally. A cultural tradition dictates that young Phu Thai women must be able to tailor three types of fabric: black shirt, Tam Phrae, and Sin silk. “Tam Phrae” refers to the process of weaving Phraewa silk. In ancient times, it was observed that if a girl from any household could not weave Phraewa silk, the parents of a male suitor were often reluctant to take her as their daughter-in-law.

ผ้าไหมแพรวาได้รับการขนานนามว่าเป็น“ราชินีแห่งผ้าไหม” ด้วยพระบารมีของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวงที่ได้ทอดพระเนตรเห็นลวดลายผ้าไหมแพรวาที่ชาวภูไทได้แต่งกายมารอรับเสด็จ ที่อำเภอคำม่วง เมื่อปี พ.ศ. 2520 และได้โปรดเกล้าฯ ให้มีการสนับสนุนและส่งเสริมจากโครงการศูนย์ศิลปาชีพพิเศษในสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ รวมทั้งได้ทรงนำผ้าทอไปติดเย็บเป็นฉลองพระองค์ จึงทำให้ผ้าแพรวาเป็นที่รู้จัก และมีชื่อเสียงมาจนถึงปัจจุบัน

Phraewa silk is often dubbed the “Queen of Silk” thanks to the grace of Her Majesty Queen Sirikit The Queen Mother, who observed the Phraewa silk patterns worn by the Phu Thai people, who came to greet her in Kham Muang District. In 1977, Her Majesty the Queen graciously supported and promoted it through the Special Craft Center Project under Her Majesty’s patronage. She even had the fabric tailored into outfits for herself, thus elevating the recognition and fame of Phraewa silk up to the present day.

ผ้าแพรวาแต่เดิมนั้นนิยมทำพื้นเป็นสีแดงคล้ำ มีลายจากสีเหลือง สีดำ สีขาว และสีเขียวเข้ม ประกอบด้วยลาย 3 ส่วน คือ ลายหลัก ลายคั่น และลายช่อเชิงปลาย

The traditional Phraewa cloth is typically designed with a deep red base. Its patterns include yellow, black, white, and dark green colors. This cloth's design comprises three main parts: The primary pattern, separating pattern, and the end-tip pattern.

ลายหลัก คือ ลายที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งปรากฏอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่ของลายผ้าในแนวนอน ลายหลักแต่ละลายมีความกว้างของลายสม่ำเสมอ คือ กว้างประมาณ 8-12 เซนติเมตร ในผืนหนึ่งจะมีลายหลักประมาณ 13 แถว ลายหลักต่างๆ เช่น ลายนาคสีแซน ลายพินธุมหา ลายดอกสา ฯลฯ ส่วนประกอบสำคัญของลายหลัก คือ ลายนอก ลายใน และ ลายเครือ

Primary Pattern: This is the largest pattern visible, and it dominates the horizontal layout of the cloth. Each primary pattern has a consistent width of approximately 8-12 centimeters. A single piece of cloth would contain about 13 rows of this pattern. Examples of these patterns include 'Nak', 'Si Khaen', 'Phan Maha', 'Dok Sa', etc. Crucial components of the primary pattern are the outer pattern, inner pattern, and the cluster pattern.

ลายคั่น หรือลายแถบ คือ ลายที่มีขนาดเล็กอยู่ในแนวขวางผืนผ้า ความกว้างของลายประมาณ 4-6 เซนติเมตร ทำหน้าที่เป็นตัวแบ่งลายใหญ่ออกเป็นช่วงสลับกันไป เช่น ลายตาไก่ ลายงูลอย ลายขาเข ฯลฯ

Separating Pattern: Also known as the stripe pattern, this is smaller in size and sits horizontally on the fabric. The width of this pattern ranges between 4-6 centimeters. It serves as a separator by dividing the larger patterns into sections. Examples include the 'Chicken eye', 'Kun Lo', 'Kha Khe', etc.

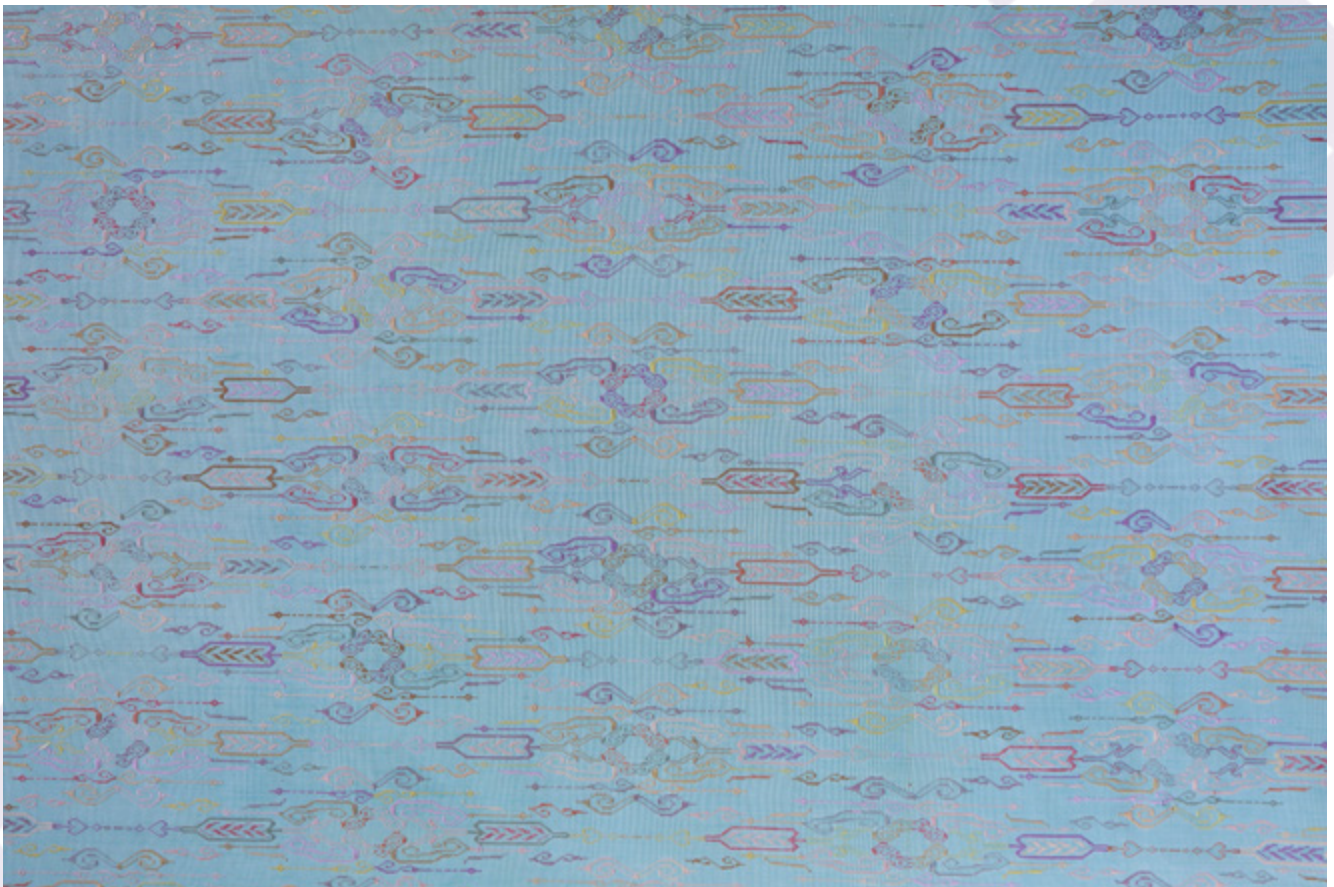
ลายข้อปลายเชิง หรือลายเชิงผ้า คือลายที่ปรากฏอยู่ตรงช่วงปลายของผ้าทั้งสองข้าง ทอดติดกับลายคั่น ทำหน้าที่เป็นตัวเริ่มและตัวจบของลายผ้า มีความกว้างประมาณ 4-10 เซนติเมตร เช่น ลายข้อขันหมาก ลายดอกบัวน้อย ลายใบป้อนน้อย ฯลฯ

End-tip Pattern: Appearing at the very ends of the cloth on both sides, this pattern is adjacent to the separating pattern. It signifies the beginning and end of the cloth's pattern. The width varies between 4-10 centimeters. Examples are the 'Khan Mak tip', 'Little Lotus flower', 'Little Boun leaf', etc.

ลวดลายและสีสันทือเป็นเอกลักษณ์ของผ้าไหมแพรวา รวมทั้งความมีระเบียบ ความเรียบ ความเงางามของผืนผ้า ในผ้าแพรวาผืนหนึ่งจะมีอยู่ประมาณ 10 หรือ 12 ลาย ใช้เส้นไหมในการทอตั้งแต่ 2-9 สี สอดสลับในแต่ละลายแต่ละแถว ลวดลายที่ปรากฏบนผืนผ้าจะเรียบเนียนเป็นเนื้อเดียวกันตลอดทั้งผืน ซึ่งลายผ้าของแพรวาที่ทอในปัจจุบัน แบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ ด้วยกัน ได้แก่ ผ้าแพรวาลายล่อง ผ้าแพรวาลายจก และผ้าแพรวาลายเกาะ

ซึ่งผ้าแพรวาลายล่องจะหมายถึง ผ้าแพรวาที่มีลวดลายเรียบง่าย มี 2 สี สีหนึ่งเป็นสีพื้น อีกสีหนึ่งเป็นลวดลาย ส่วนผ้าแพรวาลายจกหมายถึงผ้าแพรวาลายล่องที่มีการเพิ่มความพิเศษโดยการจกเพิ่มดอกเข้าไปในลายล่องบนผืนผ้า เพื่อแต้มสีสันทให้สวยงามยิ่งขึ้น และผ้าแพรวาลายเกาะ หมายถึงผ้าแพรวาที่มีลวดลายและสีสันทหลายสีเกาะเกี่ยวพันกันไป ลวดลายที่ใช้ทอแพรวาลายเกาะ ส่วนใหญ่เป็นลายดอกใหญ่ ซึ่งเป็นลายหลักของการทอผ้าแพรวา อาจจะทอไม่ให้ซ้ำลาย กันเลยในแต่ละแนวก็สามารถทำได้

The intricate designs and vibrant colors are the hallmark of Phraewa silk cloth. The patterned fabric typically consists of around 10 or 12 patterns utilizing silk threads ranging from two–nine colors. These colors alternate in each pattern and each row. The resulting design on the cloth is smooth and uniform throughout. Modern Phraewa cloth patterns are categorized into three major types: ‘Phraewa Luang’, ‘Phraewa Chok’, and ‘Phraewa Ko’.

Phraewa Luang: This is a Phraewa cloth with simple designs in two colors: One for the base and the other for the design.

Phraewa Chok: This is a type of Phraewa Luang cloth with additional intricate patterns added to enhance its beauty and intricacy.

Phraewa Ko: This type of Phraewa cloth has multiple intertwined patterns and colors. The designs used are mostly large flowers, which are the main patterns in Phraewa weaving. Each row can have a distinctive pattern.

การอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญา

ชาวภูไทตำบลบ้านโพนเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งในวัฒนธรรมการทอผ้าไหมแพรวาจนมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ ปัจจุบันถือเป็นอาชีพที่ยั่งยืนที่ทำให้ชาวบ้านมีรายได้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมถึงบุตรหลานก็มีโอกาสไปรับการศึกษาที่ดีตามไปด้วย เหตุนี้การอนุรักษ์ภูมิปัญญาการทอผ้าไหมแพรวาจึงยังคงอยู่ไม่เลือนหายไปตามกาลเวลาและยุคสมัยที่ความเจริญหลังไหลเข้ามาสู่สังคมชาวบ้านโพน หากแต่อาจมีการปรับรูปแบบไปบ้างให้เข้ากับยุคสมัย เช่น จากเดิมในโบราณดั้งเดิมที่นิยมทอเป็นผ้าคลุมไหล่ ก็มีการปรับมาทอเป็นผ้าผืนเพื่อให้มีประโยชน์ใช้สอยได้มากขึ้น เช่น การตัดเย็บเสื้อผ้า

Conservation and inheritance of the wisdom.

The Phu Thai people of Ban Phon Sub-district are a community renowned for their expertise in weaving Phraewa silk, thus earning them national recognition. Today, it is a sustainable occupation providing a source of income, improving the quality of life for the locals, and allowing their children to access better education. Hence, the preservation of this weaving wisdom remains significant, and undiminished by the passage of time and the influx of modernity into the Ban Phon community. There have been modifications to suit the changing times. For instance, while traditionally, people preferred weaving shawls, now they weave entire pieces of cloth, thereby making it more versatile for applications, such as tailoring.

ในส่วนของลวดลายแต่เดิมก็ยังคงลวดลายที่เป็นลายยืนพื้นแบบเดิมๆ คือ ลายเหลี่ยม ส่วนลวดลายภายในก็จะปรับเปลี่ยนไปโดยมีกว่า 100 ลาย ซึ่งเมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไปความนิยมในลวดลายเดิมก็ลดน้อยลง ทำให้ต้องต้องปรับเปลี่ยนรูปลักษณ์เพื่อความเป็นไปได้ในการตลาด แต่ยังคงลวดลายพื้นฐานของความเป็นผ้าไหมแพรวาอยู่ โดยเริ่มต้นจากความคิดที่ว่าทำไมลวดลายของผ้าไหมแพรวาจึงมีลักษณะเป็นเหลี่ยม ถ้าจะใช้เส้นโค้งมนบ้างจะทำได้ไหม เพราะไม่มีกฎข้อบังคับห้าม จากอดีตที่พ่อแม่หรือปู่ย่าตายายของเราอยู่ในกรอบความคิดเดิมๆ ในการทอผ้าไหมที่ว่า“ลวดลายที่ไม่เคยทำจะทำได้ทำไมไม่เป็นไม่สำเร็จหรอก”แต่เราคิดต่างเห็นต่าง เลยโน้มน้าวกันทุกวิถีทางซึ่งยากมากในการเปลี่ยนความคิดคนจนวันหนึ่งก็ปลดล็อกสำเร็จ ดังนั้นจึงได้ลงมือออกแบบลวดลายบนกระดาษ และให้ชาวบ้านทดลองทอโดยที่เปลี่ยนวิธีการทอเล็กน้อย สุดท้ายก็สามารถทอลวดลายดังกล่าวออกมาได้ สร้างผ้าไหมแพรวาภาพสีในอัตลักษณ์ที่แตกต่าง เปลี่ยนจากแค่รูปเรขาคณิตมาเป็นความโค้งพลิ้วไหวอ่อนช้อยของลวดลาย โดยยังใช้ภูมิปัญญาการทอผ้าไหมแพรวาแบบดั้งเดิมโบราณ ซึ่งผลลัพธ์ที่ออกมาได้รับการยอมรับดีเกินคาดเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคในตลาดผ้าไหมไทย เป็นคนแรกและดูเหมือนจะเป็นคนเดียวที่ออกแบบและเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ลายผ้าไทย

Regarding the patterns, while the original motifs have largely remained consistent, specifically the square designs, the internal patterns have seen changes with over 100 different designs. As times have changed, some of the older patterns became less popular, hence necessitating a design revamp to appeal to the market. However, the essence of the Phraewa silk remains the same. The transformation began with a challenge to the conventional square-based designs. There were questions about whether curved lines could be introduced. Historically, elders had the belief that “If a design has never been made before, it could not be done successfully.” However, this new generation thought differently and explored every possible avenue. Changing this mindset was challenging, but eventually, they succeeded. Hence, they began drafting new patterns on paper and had the locals test these designs. They made slight changes to the weaving technique resulting in the Kalasin Phraewa silk to be distinguished by its curvy, flowing, and delicate patterns, while still adhering to the traditional weaving wisdom. The outcome was overwhelmingly positive garnering significant market interest. They became pioneers in this design and seemed to be the only ones holding the copyright for these Thai fabric patterns.

ภูมิปัญญาที่สะท้อนทักษะฝีมือเชิงช่าง

นายพงษ์ชัยยุทธ์ จะเน้นกระบวนการทอผ้าแพรวาแบบโบราณทุกประการ เช่น อุปกรณ์การทอ วิธีการขึ้นตอนต่างๆ แต่ในการออกแบบลวดลายใหม่ๆ ขึ้นมานั้นจะเพิ่มเติมวิธีการสร้างสรรค์ลวดลายเข้าไปอยู่ในขั้นตอนเก็บลายเท่านั้น ทั้งนี้ยังใช้วิธีการเก็บลายแบบเดิม แต่ใช้เทคนิคการเก็บลายที่เปลี่ยนจากเดิมที่จะขึ้นหรือกับลงครั้งละ 2 เส้นยืนจะต้องมีบางส่วนที่ขึ้น 1 กับลง 1 หรือบางลายต้องทอลายหรือเก็บลายรวมกันทั้งสองแบบ คือ อาจจะขึ้น 2 เส้นยืนแล้วกับลง 1 เส้นยืนเหมือนกัน ซึ่งการขึ้นบางส่วนนี้เองที่ทำให้ได้ลายที่มีความโค้งมนและพลิ้วไหว อ่อนช้อยตามแบบที่ต้องการมากขึ้น

เทคนิคการเก็บลายลักษณะลวดลายผสมกันระหว่างลายขึ้นและลงบนผืนผ้า ในกระบวนการขึ้นจะใช้วิธีเก็บลายขึ้นบนผ้าพื้นเรียบ การทอแพรวาแบบผู้ไทเท่านั้นจะไม่ใช้อุปกรณ์อื่นเช่น เข็ม ไม้ หรือชนม่นเข้ามาช่วยเลยแต่จะใช้นิ้วก้อยจากเกาะเกี่ยวและสอดเส้นไหมสี ซึ่งเป็นเส้นพุ่งพิเศษแล้วผูกเก็บปมเส้นด้ายด้านบนเพื่อให้เกิดลวดลายโดยใช้การเกาะลายด้วยนิ้วก้อยตลอดจากริมผ้าข้างหนึ่งไปยังอีกข้างหนึ่งตลอดทั้งแถว เขาไม้หนึ่งจะเกาะสองครั้งเพื่อให้ลวดลายมีความสวยงาม โดยลวดลายจะอยู่ด้านล่างของผืนผ้าในขณะทอ

Wisdom reflecting craftsmanship skills

Mr. Phongchayuth emphasizes the traditional weaving process of Phraewa silk in every aspect, such as weaving tools, methods, and various steps. However, when designing new patterns, he only adds creative techniques in the pattern step. He still uses the traditional pattern method but uses a technique that has changed from the original. Instead of always going up or down for every two yarns, some parts need to go up one and down one, or some patterns need to mix both types, such as going up for two yarns and then down for one. This particular technique has resulted in patterns that are curvy, wavy, and delicate, consequently adding more desired complexity to the design.

The technique of keeping the pattern combines both the raised and the ground patterns on the fabric. In the raised method, the pattern is kept on a smooth fabric surface. Furthermore, true Phraewa silk weaving does not use other tools, such as needles, wood, or feathers. Instead, the little finger is used to hook and insert a special colored silk thread and then tie it to create a pattern. This method involves hooking the pattern with the little finger continuously from one edge of the fabric to the other throughout the row. Each hook is done twice to make the pattern beautiful. The pattern will be on the underside of the fabric while weaving.

เอกลักษณ์ผลงานที่โดดเด่น

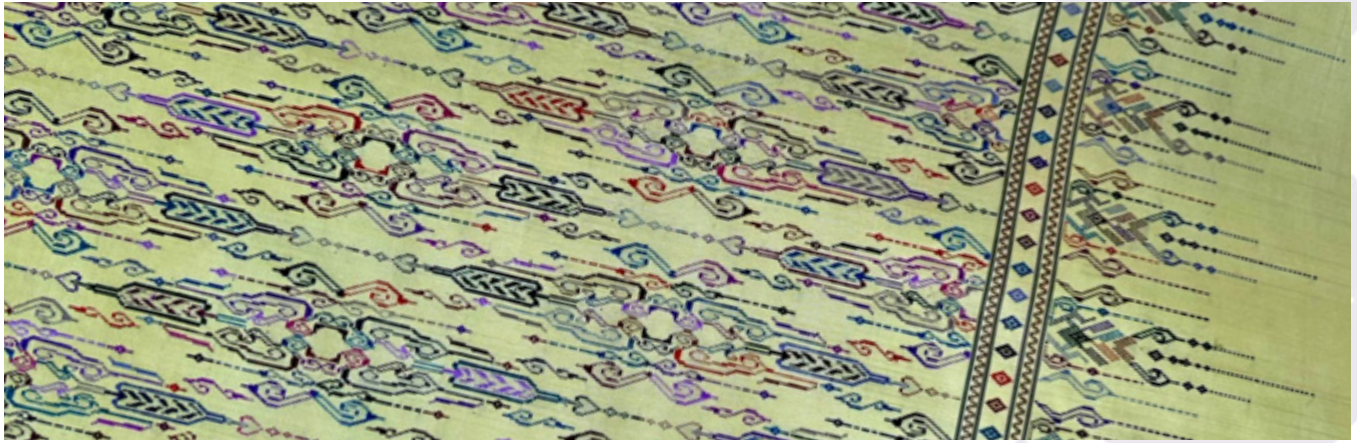
นายพงษ์ชยุตน์เป็นผู้ที่ออกแบบลายผ้าไหมแพรวาและเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ลายผ้าไทยคนแรก ที่ได้ต่อยอดการออกแบบลายของผ้าแพรวาขึ้นใหม่ 100% โดยคิดลายขึ้นใหม่ทั้งหมด 21 ลายและได้จดลิขสิทธิ์แล้ว 15 ลาย อาทิ ลายช่อหยาด ลายกนกแกงช่อ ลายเส้นแลป ลายน้าหยาด ลายเบอซ้อน ลายดาวหว่าน ลายคั่นไม้คาน ลายเบอเส ลายเกี้ยว ลายในน้ำ ลายโหย่น ลายเคอโค้ง ลายสนกาฬสินธุ์ ลายกะจอน ลายเคอไต้ไม้ ฯลฯ เมื่อออกแบบและทดลองจนสามารถพัฒนาลวดลายใหม่ได้สำเร็จหนึ่งลาย ก็จะทำให้มีกำลังใจและเป็นแรงบันดาลใจให้คิดออกแบบลายอื่นๆ เพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันก็ไม่ละทิ้งลวดลายแบบโบราณ ยังนำมาประยุกต์การใช้สีสันทัดหรือปรับลายให้ดูงดงามยิ่งขึ้น ซึ่งทำให้ได้อนุรักษลายโบราณดั้งเดิมควบคู่กันไปด้วย

Distinctive Outstanding Work

Mr. Phongchayut is a designer of Phraewa silk patterns and is the first Thai fabric pattern copyright owner to extend the design of Phraewa patterns by 100%. He invented a total of 21 new patterns and has copyrighted 15 of them. Some of these include: Cho Yard pattern, Kanok Thaeng Cho pattern, Lap Line pattern, Raindrop pattern, Overlay pattern, Shooting Star pattern, Wood Partition pattern, Besa pattern, Kew pattern, Underwater pattern, Wavy pattern, Curve pattern, Pine pattern, Kajon pattern, Climbing Wood pattern, and so on.

Once he designs and experiments to successfully develop a new pattern, it gives him the motivation and inspiration to design other patterns. At the same time, he does not abandon the ancient designs but adapts them, whether by modifying their colors or adjusting the patterns to make them more beautiful, thus preserving the original patterns alongside the new.

ตัวอย่างลวดลายที่ออกแบบใหม่และจดลิขสิทธิ์เรียบร้อยแล้ว ได้แก่ ลายช่อหยาด ซึ่งถือเป็นลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์และทำให้นายพงษ์ชยุตน์เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง ลายนี้เป็นลายที่พัฒนาจากเดิมที่เป็นลายต้นสนโบราณ จะเน้นความพลิ้ว ความโค้งมนของลวดลายให้ชัดเจนมากขึ้น และออกแบบให้มีส่วนที่ดูแล้วมีความหยดย้อยลงมาให้เหมาะสมกับส่วนที่เป็นช่อของผ้าไหมแพรวา รูปแบบและขนาดของช่อจะเพิ่มขนาดใหญ่ขึ้นจากลายต้นสนดั้งเดิม จุดเด่นของลายช่อหยาดจะเป็นความโค้งมน พลิ้วไหว มีความอ่อนช้อยมากยิ่งขึ้นเมื่อเทียบกับลายต้นแบบโบราณ

For example, the newly designed and copyrighted Cho Yard pattern is distinctive and has made Mr. Phongchayut widely recognized. This design evolved from the traditional pine pattern. It emphasizes the fluidity and curvature of the pattern more clearly, and the design includes droplets making it suitable for the bud of the Phraewa silk. The shape and size of the bud have increased from the original pine pattern. The highlight of the Cho Yard pattern is its curvature, flexibility, and softness, which is more pronounced when compared to the original pattern.

ต่อมาได้ทำช่อหยาดที่ทอเฉพาะที่เป็นช่อของผ้าไหมแพรวา ทอต่อกันจนเต็มผืนผ้าที่มีขนาดใหญ่และกว้างขึ้น ในผืนนี้จะทอแบบขัด และยังสามารถทำรูปแบบลายที่ไปทอแบบจกได้ด้วย คือ สามารถเปลี่ยนสีไหมในส่วนต่างๆ ของลายช่อหยาดได้ด้วยด้วยความเหมาะสมและสวยงามตามจินตนาการของผู้ทอ

การตั้งชื่อย่อลายช่อหยาดมีแรงจูงใจมาจากช่อฟ้าของพระอุโบสถ ซึ่งตนเองกลับมองว่ามีความพลิ้วท้วมที่เป็นวิสัยที่แข็งแรง การเหลาเหลี่ยมต่างๆ ของช่อฟ้า การขึ้นรูปในส่วนต่างๆ รวมถึงตำแหน่งที่จัดวางมีความสง่างามและโดดเด่น ก็คิดว่าผ้าไหมแพรวาน่าจะมีลายคล้ายๆ กันได้

Subsequently, he created specific Cho Yard designs that are woven only in the bud section of the Phraewa silk, and woven continuously across a large and wider fabric piece. This design can be woven in both the knot and twist styles. It is also possible to change the color of the silk in different parts of the Cho Yard pattern as deemed suitable and beautifully imagined by the weaver.

The name “Cho Yard ” was inspired by the roof finials of temples, which he perceived to have flexibility even though they were made of rigid materials. The various angles of the finials, their sculpted features, and their placement were majestic and prominent. He thought that Phraewa silk should be able to have a similar pattern.

การพัฒนาสร้างสรรค์ปรับประยุกต์ หรือต่อยอดผลงาน

ด้วยความที่คุ้นชินกับลวดลายลายผ้าไทยที่ส่วนใหญ่แล้วมักจะมีลวดลายเป็นรูปทรงเรขาคณิตจึงต้องการเห็นลายผ้าไทย โดยเฉพาะลายของผ้าไหมแพรวาที่มีความอ่อนช้อยมากยิ่งขึ้น โดยมีแนวคิดเริ่มต้นว่าหากจะทำให้ลวดลายของผ้าไหมแพรวาเป็นเส้นโค้งมนแทนลักษณะเดิมๆ ที่เป็นรูปเหลี่ยมจะสามารถทำได้หรือไม่ แต่ด้วยในอดีตพ่อแม่หรือปู่ย่าตายายมักจะมีความคิดอยู่ตามแบบแผนเดิมๆ ในการทอผ้าไหมที่ว่า“ลวดลายที่ไม่เคยทำ จะทำไม่ได้ ทำไม่เป็น ไม่สำเร็จ” แต่ด้วยเป็นผู้มีความคิดเห็นที่แตกต่างออกไปว่าน่าจะมีวิธีการที่สามารถทำให้เกิดลวดลายใหม่ๆ ที่แตกต่างไปจากดั้งเดิมได้ จึงเริ่มโน้มน้าวทุกวิถีทาง และพบว่าสิ่งที่ยากกว่าการลงมือทำคือ การเปลี่ยนความคิดคน หากแต่ความมุ่งมั่นตั้งใจดีที่มีวินัยหนึ่งก็สามารถทลายกำแพงที่จะปรับเปลี่ยนได้สำเร็จ จึงได้เริ่มลงมือออกแบบลวดลายบนกระดาษและให้ชาวบ้านทดลองทอ โดยปรับเปลี่ยนวิธีการทอเล็กน้อย ในที่สุดก็สามารถทอลวดลายดังกล่าวออกมาได้สำเร็จ เกิดความงดงามของผ้าไหมแพรวาที่เปลี่ยนรูปร่างในอัตลักษณ์ที่แตกต่าง ลวดลายมีความโค้งมน พลั้วไหว อ่อนช้อย โดยยังใช้ภูมิปัญญาการทอผ้าไหมแพรวาแบบดั้งเดิมโบราณ อีกทั้งผลตอบรับที่ดีในครั้งนั้น นอกจากเรื่องความสวยงามที่มีความงดงามไปกว่าเดิมแล้ว กลับพบว่าก็ยังเป็นที่ยอมรับของผู้ที่หลงใหลผ้าไหมแพรวา และเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคอย่างมากในตลาดผ้าไหมไทย อาจนับได้ว่านายพงษ์ชยุตน์เป็นผู้บุกเบิกการสร้างสรรคมีติใหม่ในลวดลายของผ้าไหมแพรวาและเป็นผู้เดียวที่ออกแบบและเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ลายผ้าไทยกว่า 15 ลายแล้วในปัจจุบัน

Creative development, adaptation, or expansion of work

Being familiar with Thai fabric patterns, which are mostly geometric, he wanted to see Thai patterns, especially Phraewa silk patterns, become more delicate and flowing. Initially, he pondered whether the Phraewa silk pattern could be changed from its typical geometric design to a more curved and smooth design. In the past, parents or grandparents often believed that “patterns that have never been made could not be created successfully.” However, holding a differing viewpoint that there might be ways to develop new patterns different from the traditional ones, he began exploring every possible method. It turned out, what was more challenging than taking action was changing people’s mindsets. Yet with determination and a good intention, one day it was possible to successfully break the walls of resistance to change. Hence, he began designing patterns on paper and had local artisans try weaving them by making slight adjustments to their weaving techniques. Ultimately, this led to the successful weaving of the said patterns, resulting in the beautiful Phraewa silk of Kalasin province with its distinctive, curved, flowing, and delicate design; all the while still utilizing the traditional Phraewa silk weaving wisdom. Moreover, the feedback received was not only about the enhanced beauty, but also the overwhelming acceptance and demand from Phraewa silk aficionados and consumers in the Thai silk market.

Therefore, it could be said that Mr.Phongchayuth was a pioneer in introducing a new dimension to the Phraewa silk patterns and the sole designer and copyright holder of more than 15 Thai fabric patterns to date.

ความมุ่งมั่นตั้งใจในการอนุรักษ์ สืบทอดในงานศิลปหัตถกรรม

นายพงษ์ชยุตน์ ยังคงอนุรักษ์กระบวนการสร้างสรรค์ผ้าไหมแพรวาทุกขั้นตอนเป็นไปในแบบโบราณดั้งเดิม ด้วยภูมิปัญญาดั้งเดิมที่สืบทอดกันมา ล้วนดีอยู่แล้ว หากแต่เพิ่มเติมแนวทางในการอนุรักษ์โดยการสร้างสรรค์ลวดลายใหม่ๆ ทดลองกระบวนการย้อมสีที่หลากหลาย ด้วยมองว่าบางเรื่องมิได้มีในตำรา แต่คือความท้าทายที่ต้องทดลองโดยอาศัยความรู้ทักษะเชิงช่างและประสบการณ์ที่มี เพื่อสร้างความแปลกใหม่ในสีสันของผ้าไหมแพรวา ผลงานการออกแบบได้จดลิขสิทธิ์ของลวดลายไว้ทั้งหมดโดยชื่อลายที่ตัวเองนั้นตั้งใจที่จะใช้ภาษาไททั้งหมดเพื่อสื่อสารความงามของลายผ้าผ่านภาษา เพื่อสะท้อนวัฒนธรรมอันดีงามของชาวภูไท

Commitment to conserve and inherit in arts and crafts

Mr. Phongchayuth continues to preserve the traditional process of creating Phraewa silk in its original ancient form by utilizing the long-standing wisdom passed down through the generations. However, he has added innovative approaches to preservation by introducing new patterns and experimenting with diverse dyeing methods. Some of these techniques are not documented in traditional manuals but are challenges that need to be explored, relying on knowledge, craftsmanship, and accumulated experience to bring out new shades and hues in Phraewa silk. His designs are all copyrighted, and the names he gave to these designs are intentionally in the local Phu Thai language, thus aiming to communicate the beauty of the patterns and reflect the rich culture of the Phu Thai people.

นอกจากการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อสืบทอดงานแขนงนี้แล้ว ยังมีการเผยแพร่ผลงานผ้าไหมแพรวาในสื่อโทรทัศน์ มาโดยตลอด ด้วยวัตถุประสงค์เพื่อให้คนรุ่นหลังได้สามารถมาเยือนดูการสร้างสรรค์งานผ้าไหมแพรวาได้ หรือสามารถ สืบค้นข้อมูลเพื่อมาศึกษาหาความรู้ หรือสร้างแรงบันดาลใจ อีกทั้งยังได้มีโอกาสเป็นตัวแทนของประเทศไทยในการไปเผยแพร่ให้กับชาวต่างชาติได้รู้จักผ้าไหมแพรวาที่ขึ้นชื่อว่า “ราชินีไหมไทย” อีกด้วย

ถึงแม้ปัจจุบันจะทำงานด้านนี้มาอย่างยาวนาน หากแต่ไม่เคยคิดที่จะหยุดสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ นอกจากลวดลาย ผ้าไหมแพรวาที่ออกแบบมาถึง 21 ลาย และจดลิขสิทธิ์ไปเรียบร้อยแล้ว 15 ลาย นายพงษ์ชยุตน์ยังคงมุ่งมั่นที่จะสร้างสรรค์ ผลงานออกมาอีกอย่างต่อเนื่อง เพื่อสืบสานและส่งเสริมผ้าไหมแพรวาให้เป็นงานหัตถศิลป์ที่ยั่งยืนของประเทศไทยต่อไป

In addition to creating these works to pass on the legacy, there have been continuous promotions of Phraewa silk on television. This has been done with the intention to allow future generations to retrospectively view the creation process of Phraewa silk, or to research and study, or to draw inspiration. Furthermore, he has had the opportunity to represent Thailand in introducing foreigners to Phraewa silk, famously referred to as “The Queen of Thai Silk”.

Even though he has been working in this field for a long time, he never thinks of ceasing to create new work. Apart from the Phraewa silk designs, out of which 21 patterns have been designed and 15 copyrighted, Mr. Phongchayuth remains determined to continue producing more work by aiming to perpetuate and promote Phraewa silk as a sustainable art form for Thailand.

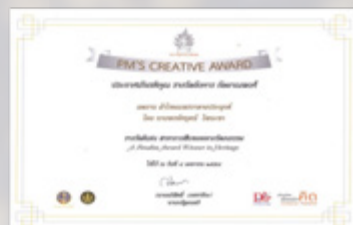

นอกจากนี้ยังมีส่วนในการผลักดันการถ่ายทอดความรู้เรื่องการทอผ้าไหมแพรวาไปยังโรงเรียน ซึ่งถือเป็นแหล่งพื้นฐานในการเรียนรู้โดยได้มีโอกาสไปนำเสนอแนวคิดให้กับโรงเรียนที่อยู่ในชุมชนบ้านโพน ให้มีการนำหลักสูตรการทอผ้าไหมแพรวาบรรจุเป็นหลักสูตรท้องถิ่น และผู้บริหารโรงเรียนก็ได้เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงได้มีโครงการที่หลักสูตรการทอผ้าไหมแพรวาบรรจุเป็นหลักสูตรท้องถิ่น และทางโรงเรียนยังมีการต่อยอดโดยให้นักเรียนฝึกทอผ้าไหมแพรวาเป็นแล้วลองฝึกฝนการทอในลวดลายที่ออกแบบเองด้วย

Furthermore, he plays a role in promoting the transmission of knowledge about Phraewa silk weaving to schools, which are fundamental sources of learning. He has had the opportunity to present the idea to local community schools to incorporate the Phraewa silk weaving curriculum as a local subject. School administrators have recognized the importance of conserving local intellectual heritage, so they initiated a project where the Phraewa silk weaving curriculum was included as a local subject. Moreover, the schools have continued this effort by allowing students to practice weaving Phraewa silk, and encouraging them to try weaving patterns they design themselves.

เกียรติบัตรหรือรางวัลที่เคยได้รับ (บางส่วน)

- ประกาศเกียรติคุณจากกรมหม่อนไหม ในโอกาสสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงพระเจริญพระชนมพรรษา 90 พรรษา วันที่ 12 สิงหาคม 2565 ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็น ปรากฏการณ์หม่อนไหม สาขาลวดลายผ้า
- รางวัลชนะเลิศ ผ้าไหมตรานกยูงพระราชทานการประกวดผ้าไหมตรานกยูงพระราชทาน สีนํ้าเงิน ประเภทผ้าไหมแพรวาสีธรรมชาติ งานตรานกยูงพระราชทานสืบสานตำนานไหมไทยครั้งที่ 6 วันที่ 10-14 สิงหาคม 2559 จากกรมหม่อนไหม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 การประกวดผ้าไหมตรานกยูงพระราชทาน ประเภทผ้าไหมแพรวาสีธรรมชาติ งานตรานกยูงพระราชทานสืบสานตำนานไหมไทยครั้งที่ 6 วันที่ 10-14 สิงหาคม 2559 จากกรมหม่อนไหม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 การประกวดผ้าไหมตรานกยูงพระราชทาน ประเภทผ้าไหมแพรวาสีเคมี งานตรานกยูงพระราชทานสืบสานตำนานไหมไทยครั้งที่ 6 วันที่ 10-14 สิงหาคม 2559 จากกรมหม่อนไหม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 การประกวดผ้าไหมตรานกยูงพระราชทาน ประเภทผ้าไหมแพรวาสีเคมี งานตรานกยูงพระราชทานสืบสานตำนานไหมไทยครั้งที่ 6 วันที่ 10-14 สิงหาคม 2559 จากกรมหม่อนไหม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- รางวัลชนะเลิศผ้าไหมตรานกยูงพระราชทานสีนํ้าเงิน ประเภทผ้าแพรวาสีธรรมชาติ งานตรานกยูงพระราชทานสืบสานตำนานไหมไทยครั้งที่ 6 วันที่ 10-14 สิงหาคม 2559 จากกรมหม่อนไหม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- รางวัลดีเด่น สาขาสิบทอดวัฒนธรรม ประจำปี 2554 รางวัลอังกคาร ทิลาณพงค์ ผลงานผ้าไหมแพรวาลายประยุกต์
- รางวัลที่ 1 ในการประกวดผลงานทริพย์สินทางปัญญา ผลงานสาขาลิขสิทธิ์ ประเภทลายผ้าไทย โครงการเสริมสร้างนวัตกรรม OTOP ประจำปี 2549 จากกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์
- รางวัลชนะเลิศที่ 1 ประเภทหัตถกรรม “ผ้าไหมย้อมสีไม่ตก” งานวันเกษตรกรแห่งชาติ ปี 2548
- รางวัลหัตถกรรมดีเด่น ประจำปีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประจำปี 2547 จากกระทรวงอุตสาหกรรม
- รางวัลที่ 3 งานประกวดผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทย ประเภทผ้าไหมมัดหมี่ย้อมสีธรรมชาติ ประจำปี 2544 จากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

Received Certificates or Awards

-Certificate of honor of the mulberry silk sage fabric pattern branch from the Queen Sirikit Department of Sericulture on the auspicious occasion of Her Majesty Queen Sirikit The Queen Mother's 90th Birthday Anniversary on August 12, 2022.

-Winner of the Royal Peacock Silk Contest, Blue type: Phraewa silk, natural colors at the 6th Royal Peacock Emblem Ceremony to Continue the Legend of Thai silk on August 10-14, 2016, from the Queen Sirikit Department of Sericulture, Ministry of Agriculture and Cooperatives.

-1st Runner-up prize, Royal Peacock Silk Contest, Types of Phraewa silk, natural colors at the 6th Royal Peacock Emblem Ceremony to Continue the Legend of Thai silk on August 10-14, 2016 from the Queen Sirikit Department of Sericulture, Ministry of Agriculture and Cooperatives

-2nd Runner-up prize, Royal Peacock Silk Contest, Types of Phraewa silk, chemical colors at the 6th Royal Peacock Emblem Ceremony to Continue the Legend of Thai silk on August 10-14, 2016 from the Queen Sirikit Department of Sericulture, Ministry of Agriculture and Cooperatives.

-1st Runner-up prize, Royal Peacock Silk Contest, Types of Phraewa silk, chemical colors at the 6th Royal Peacock Emblem Ceremony to Continue the Legend of Thai Silk on August 10-14, 2016 from the Queen Sirikit Department of Sericulture, Ministry of Agriculture and Cooperatives.

-Winner of the Blue Royal Peacock Silk, Types of natural colored Phraewa fabric at the 6th Royal Peacock Emblem Ceremony to Continue the Legend of Thai silk on August 10-14, 2016 from the Queen Sirikit Department of Sericulture, Ministry of Agriculture and Cooperatives.

-Outstanding Award in the field of Cultural Inheritance 2011, Tuesday Kalayanaphong Award, Phraewa Lai silk work.

-1st prize in the Intellectual Property Contest, Copyright types of Thai fabric patterns 2006 OTOP Innovation Promotion Program from the Department of Intellectual Property, Ministry of Commerce.

-1st prize in the handicraft category "Undyed Silk", National Agriculture Day 2005.

-Outstanding Craft Award Northeast 2004 from the Ministry of Industry.

-3rd prize Thai Handicraft Product Contest, Natural-dyed matmi silk category 2001 from the Department of Industrial Promotion, Ministry of Industry.

“ผ้าไหมแพรวาเป็นจารีตที่เข้มแข็งของชาวบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดผ้าไหมแพรวา”

*“Phraewa silk is a treasured heritage of the villagers of Phon, Kham
Muang District, Kalasin Province, which is the origin of Phraewa silk.”*

ข้อมูลการติดต่อ

ชื่อ-นามสกุล : นายพงษ์ชยุตน์ โพนะทา

จังหวัด : กาฬสินธุ์

เบอร์ติดต่อ : 081-1714271

Line : NUK1155

Fb : phongchayuth phonatha

IG : phuthaidam

Tiktok : phongchayuthphon

Contact Information

Name-Surname : Mr. Phongchayuth Phonatha

Province : Kalasin

Tel. No. : 081-1714271

Line : NUK1155

Fb : phongchayuth phonatha

IG : phuthaidam

Tiktok : phongchayuthphon